

OVERFALDET PÅ ALENEVAGT

I 2009 blev en 35-årig kvindelig fængselsbetjent overfaldet i Statsfængslet i Ringe, da hun var alene på vagt. Gitte Kolbech fortalte historien i fagbladet for et år siden. Om hvordan to indsatte pludselig uprovokeret kastede sig over hende. At hun blev kastet bagover ind i en væg, slået i hovedet, sparket og truet med at blive skåret. Hun råbte om hjælp, men der var ingen kollegaer, som kunne høre hende, og de to indsatte havde taget overfaldsalarmen fra hende. Først da den ene overfaldsmand tilfældigt kom til at trykke på alarmeren, kom en kollega ilende til. Gitte Kolbech måtte forlade arbejdsmarkedet på grund af overfaldet, som kunne være undgået eller begrænset, hvis hun havde haft en kollega ved sin side.

FIRE PÅBUD: ARBEJDSMILJØET SKAL FORBEDRES I RINGE

Arbejdstilsynet har i marts måned udstedt fire påbud til Statsfængslet i Ringe. Fængslet skal inden efteråret forbedre det fysiske og psykiske arbejdsmiljø – herunder sikre at personalet ikke er alene på afdelinger med farlige indsatte. Fængslets inspektør tager kritikken til sig og afventer arbejdsmiljøorganisationens løsningsforslag.

Af Andreas Graae

Det er for ringe. I flere betydninger af ordet. Sådan kunne man forestille sig, at Arbejdstilsynets tilsynsførende har tænkt, da de traf deres afgørelse om at tildele Statsfængslet i Ringe hele fire påbud om at forbedre arbejdsmiljøet.

Efter et besøg i fængslet den 10. oktober 2013 konstaterede Arbejdstilsynet en række forhold, som ikke blev fundet tilfredsstillende.

I første påbud vurderes det for eksempel, "at den sundhedsmæssige risiko ved belastninger som følge af høje følelsesmæssige krav i arbejdet ikke er forebygget tilstrækkeligt."

Det bygger Arbejdstilsynet blandt andet på, at medarbejdere i flere situationer arbejder alene på afdelinger med 10-16 indsatte. Og at medarbejderne oplyser, at det er "særdeles følelsesmæssigt belastende, at stå med ansvaret for afdelingen alene" – især da der tidligere har været overfald mellem indsatte.

Det leder videre til påbud nummer to, som kræver, at fængslet forebygger belastningerne i arbejdet som følge af fysisk og psykisk vold. Herunder skal fængslet sikre, "at ansatte ikke er alene med indsatte med en kendt voldelig adfærd på afdelingerne."

Ved alenearbejde forstår Arbejdstilsynet, "at den ansatte ikke har mulighed for at opnå kontakt med andre ansatte – for eksempel at andre kan observere, hvad der sker, eller let kan høre om kollegaen har behov for at modtage øjeblikkelig hjælp i forbindelse med voldsepisoder."

UENIGHED OM HVAD ALENEARBEJDE ER

Denne opfattelse af, hvad alenearbejde er, stemmer dog ikke overens med Kriminalforsorgens nye definition, hvor man kun registrerer alenevagter, hvis der af sikkerhedsmæssige årsager bør være to eller flere fængselsbetjente til stede, men der kun er én.

I forhold til denne konflikt mellem definitionerne på alenearbejde har fængslets inspektør, Bodil Philip, på et møde med Arbejdstilsynet oplyst, at man følger Kriminalforsorgens egen definition.

"Jeg har bemærket, at Arbejdstilsynet har en anden forståelse af, hvad alenearbejde er. Men vi må naturligvis følge den definition, som direktoratet har udstukket," siger hun.

INSPEKTØR RESPEKTER PERSONALETS MENING

Mere overordnet ser hun dog Arbejdstilsynets påbud som en anledning til at arbejde med områder ved arbejdsmiljøet, som personalet har peget på: "De fire påbud er lavet på baggrund af udtalelser fra medarbejderne. Det kan vi som ledelse kun respektere og forholde os til."

Hun har derfor bedt fængslets arbejdsmiljøorganisation om at kigge nærmere på kravene i de fire påbud og komme med forslag til, hvordan fængslet kan imødekomme dem inden fristen, som er henholdsvis 1. august og 15. september i år.

LOKALFORMAND: MANGE FØLER SIG UTRYGGE

Fængselsforbundets lokalformand i Ringe, Steen Østerberg, er tilfreds med, at Arbejdstilsynet har lyttet til medarbejderne og sat fokus på en række problemer, der fylder meget i dagligdagen.

"Det kommer ikke bag på mig, for jeg mener, der er belæg for de påbud. Der er jo en bred skare af kollegaer, der har tilkendegivet, hvad de syntes – og det har Arbejdstilsynet så tolket på," siger han og fortsætter:

"Vi kører ofte med ualmindelig lav postbemanding. Og det gør, at mange føler sig utrygge – især når vi samtidig oplever mere vold mellem indsatte og en stigning i antallet af trusler mod personalet."

Arbejdstilsynets påbyder desuden, at fængslet forebygger risikoen for vold og trusler i forbindelse med arbejdet som nattevagt. Og det er ifølge Steen Østerberg også på sin plads: "Vi går ofte kun to mand og har ikke mulighed for at kalde en ekstra medarbejder. Og om natten må vi hverken gå med håndjern og peberspray, selvom det er et ønske fra medarbejdere. Det skulle man måske kigge på," siger han.

ARBEJDSMILJØETS FIRE PÅBUD TIL STATSFÆNGSLET I RINGE

Arbejdstilsynet påbyder fængslet:

- At håndtere og forebygge belastninger som følge af høje følelsesmæssige krav i arbejdet (frist 15. september 2014).
- At forebygge belastningerne i arbejdet som følge af fysisk og psykisk vold (frist 1. august 2014).
- At forebygge risikoen for vold og trusler om vold i forbindelse med arbejdet som nattevagt (frist 1. august 2014).
- At sikre at stor arbejdsmængde og tidspres ikke forringer medarbejdernes sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdet (frist 15. september 2014).

TI ÅR MED FEMMEREN

Behandlingsafdelingen Femmeren hjælper indsatte ud af deres misbrugsproblemer. Fængselsbetjent Jonna Ockens har været på afdelingen siden begyndelsen i 2004.

Af Søren Gregersen

I april 2004 tjekkede en indsat – efter sigende temmelig omtåget – ind på en misbrugsafdeling i Statsfængslet i Horsens.

Morten Nielsen var som den første lokket til den nye afdeling. Og guleroden var ikke et liv uden stofmisbrug, men snarere udsigten til bedre forhold. I den femte bygning fra hovedbygningen var der nemlig større vinduer og vand på cellerne. Samme gode forhold var der ikke andre steder i det 150 år gamle fængsel.

Opholdet på Femmeren kom dog til at betyde meget mere end midlertidig komfort. Opholdet blev et farvel til 17 års heroinmisbrug og et goddag til et nyt liv. I dag – ti år senere – arbejder Morten Nielsen som misbrugskonsulent i Ikast-Brande Kommune.

Han var til stede, da behandlingsafdelingen fejrede ti års-fødselsdag i Statsfængslet Østjylland i april. Og i sin tale ved fødselsdagen sendte han en varm hilsen til personalet: "Jeg skylder jeres støtte en stor tak. Jeg vidste ikke, hvordan jeg kunne bruge mit liv bedre, men I lyttede til mig og hjalp mig gennem processen – man kan kalde det en indre frisættelse. Verden blev måske ikke bedre, men det blev bedre at være mig."

AT TAGE EJERSKAB OVER EGET LIV

Til stede ved receptionen var også en lang række af de fængselsbetjente og behandlere, som arbejder eller har arbejdet på afdelingen.

En af dem er fængselsbetjent Jonna Ockens, som viste fagbladet rundt. Hun har været på Femmeren i alle ti år – de første tre år i Statsfængslet i Horsens og siden i Statsfængslet Østjylland uden for byen.

Det er ikke tilfældigt, at hun er blevet på afdelingen. Hun er nemlig glad for at arbejde med indsatte, som er motiveret for at ændre deres liv: "De skal selv søge om at komme ind på afdelingen og være indstillet på at indrette sig efter de regler, som gælder hos os. Det er spændende at følge mennesker, som tager ejerskab over deres eget liv," siger Jonna Ockens.

Det indebærer blandt andet, at de indsatte både har arbejds- og behandlingspligt. De skal lave mad til sig selv og til personalet. Og om morgenen skal de gå forbi kontoret og sige godmorgen: "Det er for at sikre dialogen og høre, hvordan de har det."

Det er den eneste afdeling i fængslet, hvor personalet spiser med de indsatte, men det bekymrer ikke Jonna Ockens: "Vi tør godt, når vi spiser mad fra samme gryde som dem," siger hun med et

smil og henviser til, at der har været episoder i Kriminalforsorgen, hvor personalet er blevet forgiftet.

Ideen med Femmeren er at opbygge tætte relationer mellem indsatte og ansatte. Og her spiller fængselsbetjentene en vigtig rolle. Betjentene er sammen med de indsatte hele dagen. Når behandlerne går hjem hen på eftermiddagen, stopper behandlingen ikke. Både om aftenen og i weekenden er der betjente, som støtter og motiverer de indsatte.

Daglig leder Michael Tomzak er glad for det brede arbejdsområde: "Nogen tror, at det er blød hat og lilla tørklæde, men jeg kan godt lide det tværfaglige samarbejde, hvor der balanceres mellem behandling og det fængselsfaglige. Det kræver engagerede medarbejdere at holde sig til ilden."

Og noget tyder på, at de indsatte er glade for miljøet på afdelingen. Til jubilæet fortalte fængslets viceinspektør Michael Schrøder om en ny tilfredshedsundersøgelse, som viser, at de indsatte i høj grad er glade for kontakten med personalet.

STOFFRI

Det er vigtigt, at de indsatte er stoffri, når behandlingsforløbet går i gang. Behandlingen handler altså ikke om at afvænne et misbrug. Det handler om at sikre, at de indsatte ikke vender tilbage til misbruget.

Det mål forsøger man at opnå ved at styrke de indsattes grundlæggende kompetencer, fortæller behandlingsleder Kai Andersen: "Misbrug er et symptom på noget, man ikke har lært. De mangler nogle kompetencer, som vi hjælper dem med at få. De skal lære at stå på egne ben. På afdelingen er de forpligtet til at være sammen og gå i social træning."

Stoffriheden er samtidig en gevinst for både personalet og indsatte, som undgår at være sammen med påvirkede indsatte. Eller som en indsat siger til fagbladet: "Tingene fungerer bedre, når folk ikke sejler rundt."

LØBETRÆNING

Løbetræning er et af de redskaber, som man bruger. Der løbes i al slags vejr – også snevejr. Det hjælper, kan man læse i en velkomstpjece til nye indsatte på afdelingen. Her siger en indsat: "Jeg løber næsten hver dag. For mig bliver det en helt anden måde at finde ro på, når tankerne flyder over. Og så er det fedt, at det ikke kun er gruppeterapi, der bliver fokuseret på. Vi lærer også andre måder at finde livet på."

Kriminalforsorgens vicedirektør, Anette Esdorf, er overbevist om, at opholdet på Femmeren er en hjælp for de indsatte: "Vi kan se, at I får rigtig mange motiverede igennem forløbet."

Jonna Ockens er enig: "Det, de får med herfra, kan ingen tage fra dem." Hun husker godt Morten Nielsen, afdelingens første klient: "Vi kæmpede for at få ham i behandling. Det var det gode værelse, som fik ham overbevist," siger hun og griner.

FEMMEREN

Behandlingsafdelingen er et samarbejde mellem Hjulsøgård-fonden, som har specialiseret sig i misbrugsbehandling, og Kriminalforsorgen. Der er 20 fængselsbetjente på afdelingen, 10 behandlere og plads til 30 indsatte ad gangen, heraf 6 pladser til afgiftning, 18 til behandling og 6 til efterbehandling.

